

LASTEAED NEEME MUDILA ÕPPEKAVA

1. Üldsätted

1.1. Lasteaed Neeme Mudila (edaspidi lasteaed) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.

1.2 Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtsid osa lasteaasutuse pedagoogid, kaasates vanemaid.

1.3 Lasteaia õppekava läbinule annab lasteaasutus välja sellekohase õiendi.

1.4 Lasteaia õppekavas esitatakse:

1.4.1 lasteaasutuse liik ja eripära;

1.4.2 õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;

1.4.3 õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;

1.4.4 lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.4.5 erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.4.6 lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.4.7 õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. Lasteasutuse liik ja eripära

2.1 Lasteaed Neeme Mudila on munitsipaallasteasutus kuni seitsmeaastastele lastele.

2.2 Lasteaias on üks liitühm, kus käivad 2-7 aastased lapsed. (alates sept 2009 kaks liitühma.)

2.3 Ühmi registreeritud laste arv on kuni 20 last.

2.4 Lasteaed asub looduslikult kauni männimetsa ja mere läheduses.

2.5 Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

2.6 Juulikuus on lasteaed suletud - kollektiivpuhkus. Planeeritud õppetegevust ei toimu.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

3.1.1 Valdkond *Mina ja keskkond*

3.1.1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

3.1.1.2 Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

3.1.1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

3.1.1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) ütleb küsimisel oma eesnime ja ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedega;	1) ütleb küsimisel oma ees- ja perekonnanime; teab, kas ta on poiss või tüdruk;	1) nimetab erinevaid kehaosi ja osutab nendele; oskab rääkida sellest, mis talle meeldib;	1) kirjeldab erinevusi enda ja oma sõbra vahel (silmade, juuste värv, pikkus); jutustab oma lemmiktegevustest;	1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
2) nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja loomi;	2) nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi (kool, kauplus, lasteaed, rahvamaja, raamatukogu);	2) ütleb küsimisel oma kodukoha nime ja kirjeldab lähemat koduümbrust;	2) räägib oma pereliikmetest, kirjeldab oma kodu;	2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3) matkib lihtsaid töövõtteid (nuku toitmine, auto rooli keeramine)	3) nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (nt pagar küpsetab saia, arst ravib)	3) selgitab töökäimise vajadust, raha otstarvet; teab, kellena töötavad isa-ema;	3) loetleb erinevate elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid;	3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
4) tunneb ära Eesti lipu; täidab koos täiskasvanuga lihtsamaid rahvakombeid;	4) nimetab riigi nime, kus ta elab; kirjeldab, kuidas tema käis vastlaliugu laskmas, kadrisanti jooksmas vms.;	4) tunneb ära Eesti hümni; nimetab rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud: nt mardi- ja kadripäev	4) selgitab, millal lipud heisatakse ja hümni lauldakse; nimetab eesti rahvuslinnu ja –lille;	4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
5) kasutab mängus erinevaid nukke (poiss, tüdruk, mustanahaline, valge jne);	5) selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea“ ja „halva“ tähendust;	5) näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (puudega inimesed, teisest rahvusest jne)	5) väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda; selgitab erinevate abivahendite (prillid, ratastool,	5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;

		tuleb kõikidesse inimestesse suhtuda sõbralikult;	kaldteed) vajadust;	
6) leiab piltidelt häid ja tervislikke tegevusi;	6) teab, et tervist tuleb hoida ja millised tegevused ei ole tervislikud;	6) nimetab tegevusi mis on tervisele kasulikud (tervislik toitumine, liikumine, uni jne)	6) selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist, et alkoholi tarvitamine ja suitsetamine kahjustavad tervist;	6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
7) eristab õiget ja vale käitumist,	7) järgib kokkulepitud reegleid (räägime vaikselt, jookseme selleks ettenähtud kohas);	7) selgitab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks;	7) kirjeldab, kuidas ennast kaitsta negatiivsetes olukordades, mis võivad kahjustada tervist või olla eluohtlikud;	7) julgeb keelduda (ühis) tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
8) väljendab oma tundeid emotsionaalselt ja häälkalt;	8) märkab teise lapse emotsiooni, vajadusel lohutab, palub vabandust täiskasvanu meeldetuletamisel ja suunamisel;	8) arvestab eakaaslaste ja täiskasvanute tunnetega; lahendab konflikte sõnaliselt;	8) selgitab, mida tähendab terve olemine; märkab ja mõistab enda ja teiste emotsioone;	8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
9) Peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu. Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, hambahari, hambapasta, käterätik);	9) Teab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab pesema käsi;	9) Teab, miks tekivad hambaaugud, miks piimahambad ära tulevad; selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik);	9) nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine);	9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
10) viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti;	10) põhjendab, miks visatakse prahi prügikasti;	10) kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele;	kuidas ja miks prügi sorteeritakse;	keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;

11) leiab loodusest ja pildilt puu, lille ja seene; nimetab tuntumaid koduloomi (kass, koer); osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele;	11) nimetab tuttavaid puu- ja köögivilju, teab, mida nendest valmistada saab; nimetab tuntud loomi, nende iseloomulikumaid tunnuseid, matkib nende häälightsusi; nimetab seene osadena kübara ja jala;	11) eristab okaspuid lehtpuudest, nimetab 1-2 leht- ja okaspuud; nimetab lilleosi (leht, vars, õis); nimetab linnu kehaosi, tuntumaid linde; kirjeldab erinevate loomade elupaiku ja -viise; nimetab 3-4 putukat;	11) loetleb puu osi (tüvi, võra, oksad), nimetab lehtpuid, viljapuid; kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid (uimed, soomused, saba); nimetab tuntumaid paiga- ja rändlinde, põhjendab, miks mõned linnud lendavad soojale maale;	11) kirjeldab kodukohta loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
12) osutab pildil päikesele ja kuule;	12) selgitab öö ja päeva erinevust;	12) kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (muudavad värvi ja langevad); teab, mis aastaajal lahkuvad ja saabuvad rändlinnud;	12) teab, mis aastaajal valmivad viljad, millised tööd on iseloomulikud erinevatel aastaegadel;	12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
13) nimetab vett, lund, jääd; osutab küsimisel külmale ja soojale (vesi);	13) kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi (vihma sajab, päike paistab);	13) teab, mida on vaja taimedele kasvamiseks;	13) selgitab ilmastiku muutuste seost taimede, loomade ja inimestega;	13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
14) matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi (vihmasadu, tuule puhumine);	14) küsimisel kirjeldab, et suvel on soe ja talvel külm, päeval päike soojendab, öösel on jahe;	14) teab aastaegade vaheldumise seost ilmastikuga;	14) nimetab aastaagu, kirjeldab nende olulisemaid tunnuseid;	14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;

15) hoiab oma ümbritsevat looduskeskkonda;	15) teab, kuidas käituda looduses seda kahjustamata;	15) selgitab, kuidas mõned inimeste loodud esemed mõjuvad loodusele halvasti (nt autode heitgaasid);	15) teab, et looduse säästmiseks saab paljusid inimeste valmistatud esemeid taaskasutada;	15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
16) osutab küsimisel esemetele, mis võivad haiget teha;	16) nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud;	16) teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole; selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna;	16) nimetab hädaabi numbri 112 ja oskab seda kasutada;	16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
17) näitab pildil ülekäigurada (sebra) ja valgusfoori;	17) põhjendab helkuri kandmise vajadust;	17) kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust (kiiver, põlve- ja randmekaitsmed);	17) ületab iseseisvalt ohutult sõidutee; kõnnib maanteel õigel pool teeservas;	17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

3.1.2 Valdkond *Keel ja kõne*

3.1.2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esimesed oskused.

3.1.2.2. Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

3.1.2.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

3.1.2.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal; osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga.	1) algatab ise suhtlust; suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses.	1) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi.	1) räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta; kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist; püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega.	1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
2) vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälimise või 1-2 sõnalise ütlusega.	2) mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.	2) mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega; annab kuuldud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.	2) mõistab teksti ja annab edasi kuuldud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
3) oskab kasutada peamisi viisakusväljendeid (<i>palun, aitäh</i>);	3) kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust	3) kasutab kõnes üldmõisteid, omadus- ja tegusõnu.	3) kasutab kõnes antonüüme ja sünonüüme.	3) suudab oma mõtteid suuliselt edasi anda;

kommenteerib enda tegevust mänguajajaga	sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm).			
4)vaatab koos täiskasvanuga pilti ja leiab pildilt täiskasvanu poolt nimetatud eseme või sündmuse.	4)jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	4)kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.	4)jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega; jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja.</i>	4) jutustab pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
5)kasutab tutavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid (nt <i>Miku õue p.o Mikk tahab õue minna.</i>)	5)mõistab ning kasutab tutavas tegevuses ja situatsioonis 3.5 sõnalisi lihtlauseid, sh koondlauseid..	5)kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	5)märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt <i>lugeb p.o loeb; seen kasvab all kuuse p.o seen kasvab kuuse all</i>) ning osutab neile.	5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
6) kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre).	6) kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme	6) kasutab kõnes <i>nud-</i> ja <i>tud-</i> kesksõnu (nt <i>söödud – söönud</i>); üldistab sõnu arvus (<i>karud söövad</i>) ja käändes (<i>ilusale lillele; punase palliga</i>); kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses(<i>ilusatel lilledel</i>).	6) kasutab kõnes saava ja rajava käände vorme (<i>saab lauljaks, jookseb kivini</i>).	6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
7)mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tutavas	7)mõistab ja kasutab kõnes mõningaid üldkui ka liiginimetusi,	7)kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (<i>lühike – pikk</i>); aega väljendavaid	7)kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid mäarsõnu <i>eile, täna, homme</i> ;	7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab

olukorras.	objektide osade, detailide nimetusi; kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (<i>kelgumägi</i>).	nimisõnu (<i>hommik, päev, jne</i>); moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt <i>tikkudest maja – tikumaja</i>).	mõningaid samatähenduslikke sõnu <i>jookseb, lippab, sibab</i> .	vajadusel ise sõnu moodustada;
8)hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla <i>r,s,k,õ,ü</i>).	8)hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (<i>-nt, --lt,- mp</i> jne).	8)hääldab õigesti kõiki emakeelehäälikuid.	8)kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
9)kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat (<i>mis tegi sellist häält? Otsi, kus see asi on</i>).	9)enamus lapsi suudab eristada sõnas häälikut, nt leida algus- või lõpuhääliku; tekitab huvi tähtede vastu.	9)häälib 1-2 silbilisi sulghäälikuteta ja häälikuühenditeta sõnu; uurib ise raamatuid; tunneb mõningaid tähti	9)jaotab sõnu häälikuteks, määrab õigesti häälikute järjekorda sõnades ning seostab häälikud tähtedega; loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (sildid, poe- ja tänavanimed).	9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad;
10) puzzlede ja mustrite ladumine	10)matkib kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.	10)oskab kirjutada oma nime joonistähedega; kirja eelharjutused: vertikaal- ja horisontaaljooned, kald- ja kaarjooned.	10)joonistab joontega ruudulisse vihikusse mustreid; kirjutab joonistähti.	10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
11)loeb peast või kordab järele 1-2	11)loeb peast kuni 4 realisi	11)loeb peast liisusalme ja	11)loeb luuletust koos kaaslasega,	11) teab peast emakeelseid

realist luuletust.	luuletusi.	luuletusi.	dialogina.	luuletusi ja laule.
--------------------	------------	------------	------------	---------------------

3.1.3 Valdkond Eesti keel kui teine keel

3.1.3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

3.1.3.2 Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

3.1.3.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spor divõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samatee malistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

3.1.3.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) Saab aru, et peale emakeele esineb teisi	1) Saab aru lihtsamatest sõnadest;	1) Saab aru lihtsamatest lausetest;	1) Mõistab täiskasvanute ja eakaaslaste	1) mõistab lihtsamat argiteemalist

keeli;			lihtsamat kõnet;	eestikeelset kõnet;
2) Püüab korrata täiskassvanu abi lihtsamaid sõnu;	2) Püüab kasutada lihtsamaid sõnu oma kõnes;	2) On huvitatud uute väljendite õppimisest ja oma kõnes kasutamisest;	2) tunneb ära varem õpitud väljendeid, püüab neid kasutada oma kõnes;	2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
3) saab aru lihtsamatest korraldustest;	3) saab aru igapäevastest korraldustest;	3) saab aru erinevatest korraldustest;	3) saab aru täiskasvanute korraldusest;	3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
4) saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab vastata "jah", "ei" kasutades;	4) saab aru küsimustest ja vastates võib kasutada õpetaja abi;	4) saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab vastata;	4) saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab neile vastata ;	4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
5) kasutab kõnes tuntumaid viisakussõnu (nt "tere", "aitäh", "palun");	5) kasutab kõnes lihtsamaid viisakusväljendeid;	5) kasutab eakaaslastega ja täiskasvanute suheldes erinevaid viisakussõnu;	5) saab aru viisakussõnade kasutamise vajalikkusest ja kasutab neid;	5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
6) oskab lugeda koos õpetaja abiga eestikeelset lühikest luuletust;	6) teab peast 4-realist eestikeelset luuletust või laulu;	6) teab peast eestikeelseid lihtsaid ja lühikesi luuletusi ning laule;	6) teab peast eestikeelseid lihtsaid luuletusi ja laule;	6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
7) teab, et on olemas riik Eesti;	7) teab, et elab Eestis ja siin räägitakse eesti keelt;	7) teab oma elukohta, lähemaid kohanimedid;	7) oskab nimetada Eesti kohanimedid;	7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimedid, tuntud inimesi

3.1.4 Valdkond *Matemaatika*

3.1.4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid aja mõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

3.1.4.2 Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

3.1.4.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel l:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aisti nnguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

3.1.4.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) eristab põhivärve, leiab tuttava värvi ümbritsevast;	1) nimetab põhivärve, tunneb oranži, lillat, pruuni, halli, roosat;	1) eristab värvitoone (hele, tume);	1) jaotab antud erinevaid esemeid (<i>nt pallid, pliiaatsid, kommid, klotsid jne</i>) ühe etteantud tunnuse (<i>värv, suurus, kuju</i>) alusel;	1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
2) kasutab mõisteid <i>üks</i> ja <i>palju</i> ;	2) loendab esemeid hulgas;	2) haarab silmadega esemete arvu hulgas (kuni kolm eset);	2) kasutab esemete (kuni viis) arvu võrdlemisel sõnu <i>rohkem, vähem, võrdselt, ühepalju</i> ;	2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> ;
3) loendab esemeid (vähemalt kaheni);	3) sõnastab loendamise tulemuse;	3) kasutab arvukaarte (1-5); mõistab, et	3) nimetab etteantud arvude hulgast, milline arv on antud	3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete

		esemete loendamisel erinevas järjekorras nende arv ei muutu;	arvule eelnev või järgnev (nt esemete loendamisel leiab laps arvu 7 ning laps osutab ja nimetab, milline arv on seitsmele eelnev);	arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
4) leiab erinevate esemete hulgast 1-2 täiskasvanu kirjeldatud eset;	4) moodustab uue suuruse (3-5) ühe lisamise teel;	4) võtab vastavalt esitatud arvule (kuni viis) õige koguse antud esemeid;	4) kasutab järgarve kuni viieni (<i>mitmes?</i>);	4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
5) teab, mida on kaks (kätt, jalga, silma, kõrva)	5) leiab esemele õige paarilise;	5) võrdsustab antud erinevate esemete hulga paaride moodustamise teel;	5) võrdsustab hulga ühe äravõtmise ja juurdepanemise teel;	5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
6) rühmitab esemeid suuruse järgi (suured, väikesed);	6) määrab kahe eseme järjestuse: <i>on suurem kui, on väiksem kui;</i>	6) määrab kolme eseme järjestuse: <i>väike-suurem-veel suurem, lai-kitsam-veel kitsam;</i>	6) kasutab järjestamisel mõisteid <i>suurem, pikem, kõrgem, laiem, paksem;</i>	6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
7) leiab vähemalt ühe olulise sarnasuse;	7) oskab grupeerida esemeid sarnaste tunnuste (<i>kuju, värv</i>) alusel;	7) leiab erineva suurusega esemete hulgast kaks ühesuurst kujundit;	7) otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (<i>suurus, kuju, värv, otstarve</i>) alusel;	7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
8) juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale. Suudab tuttavates ruumides (kodu, rühmaruumid)	8) juhendamisel paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes <i>üles-alla, ette-taha;</i>	8) nimetab ja kirjeldab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu <i>üleval, keskel;</i>	8) kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu <i>kõrval, ääres;</i>	8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;

üles leida nimetatud kohad;				
9) paigutab kella numbrilaua numbrid õigesti (puzzle);	9) mõistab, et kell on aja mõõtmiseks;	9) tunneb numbreid kella numbrilaual;	9) oskab näidise järgi keerata õppekellal sama kellaaja (täistunnid);	9) oskab öelda kellaega täistundides;
10) matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust;	10) nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu <i>öö</i> ja <i>päev</i> ;	10) nimetab erinevaid päeva osi (<i>hommik, lõuna, õhtu</i>) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel;	10) nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid <i>eile, täna, homme</i> ;	10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
11) on tuttav mõistetega <i>pikk-lühike, lai-kitsas</i> ;	11) loendab üksikuid samme;	11) mõistab, et laste sammud on erineva pikkusega;	11) mõõdab kaugusi sammudega;	11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
12) on tuttav mõistetega <i>suur-väike</i> ;	12) kasutab mõisteid <i>kõrge-madal, raske-kerge, paks-peenike, lai-kitsas</i> ;	12) võrdleb ümbritsevaid esemaid raskuse, kõrguse, paksuse, suuruse alusel;	12) tunneb rahatähti (paberrahad, mündid);	12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
13) juhendamise abil leiab sarnase kujundi (toppimise mängud).	13) leiab etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast samasugused kujundid. Koostab lihtsamat	13) leiab ümbritsevast etteantud kujundiga (ring, ruut, ristkülik) samakujulisi esemeid. Kirjeldab kujundite erinevusi	13) koostab kujunditest näidise järgi ja näidiseta erinevaid pilte.	13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

	muustririda.	nurkade arvu, olemasolu, suuruse, kuju ja värvuse alusel.		
--	--------------	---	--	--

3.1.5 Valdkond *Kunst*

3.1.5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

3.1.5.2 Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine näh taval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

3.1.5.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meist erdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

3.1.5.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.	1) kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.	1) jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest	1) püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades; võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning oskab neid kasutada oma töös.	1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
2) annab oma kritseldustele nimetusi, räägib meelsasti, mida oma töös kujutab.	2) loob lihtsamaid vorme, joonistab ümarvorme, tõmbab erineva suuna ja pikkusega jooni.	2) ühendab joonistades ümaraid kui ka kandilisi kujundeid; kujunevad väljendamiseks oma skeemid.	2) joonistab tuttavaid esemeid ümbritsevast ning loob pilte fantaasia järgi.	2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeolulisi ja fantaasiaid;
3) tutvub näpuvärvidega, pintsli ja guaššvärvidega, pliiatsite ja kriitidega, nende sihipärane kasutamine.	3) tutvub erinevate trükitehnikatega (<i>templi-, lehe-, švammi-trükk šablooniga ja ilma</i>), puhumis- tehnikaga.	3) tutvub erinevate vahendite, tehnikate ja materjalidega (<i>söe- ja pastell-joonistus, monotüüpia, puhumistechnika kõrrega ja kõrreta, klaasimaal akvaarellitehnika, vahakriibe, tilgatrükk, pritsimistrükk hambaharjaga</i> jne); joonistab muusika järgi.	3) valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.	3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
4) tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni,	4) voolib ümar- ja piklikke vorme ning	4) voolib inimest ümar- ja pikliku vormi	4) voolib inimfiguuri plastilisel meetodil (ühel tükkist);	4) kujutab inimesi neile iseloomulike

teeb täppe (ümarale siluetele nägu);	ühendab neid tikukese abil (<i>nukk pikas kleidis</i>); suudab kujutada nn peajalgset inimest.	kokkuvajutamise, liitekohtade silumine sõrmedega; kujutab inimest lihtsamates tegevuses, enamasti paigalseisvana.	joonistades või maalides kujutab inimest erinevates tegevustes, eest-, tagant- ja külgsuunas.	tunnuste kaudu;
5) jätab värviga kaetud paberile jäljendeid švammiga, templiga; juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintslit vees; tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni, teeb täppe.	5) juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks; üldjuhul ei värvi üle paberi serva; ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel.	5) selgitusel kasutab töös pintslit erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid; võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu; lisab objektidele väikesi osi (<i>silmad, suu</i>),	5) kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi oma töö teostamisel; juhendamisel segab omavahel põhivärve: peseb ja kuivatab pintslit enne järgmise värvi kasutamist; pintsliga liigub paberil vabalt.	5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
7) teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid (<i>auke, triipe</i>) jne.	7) kaunistab (<i>täppidega, joontega</i>) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, taskurätti, pappaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi) jne).	7) kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega; valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šabloonid või templid abil selle omavalitud kohale esemel (<i>kruusil, taldrikul, pluusil</i>) jne).	7) koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääriks kaunistamiseks (<i>tass, taskurätt</i>) jne); kasutab voolimispulka erinevate pindade loomiseks; loob erineva suuna ja tihedusega jooni tõmmates huvitavaid pindu.	7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
8) leiab piltidelt üles tuttavaid esemeid; vaatleb pilte, raamatute illustratsioone.	8) suunavate küsimuste abil analüüsib ja annab tööle hinnangu.; vastab küsimustele ja selgitab, miks	8) põhjendab, miks töö, pilt meeldib; jutustab suunamise abil, mida on kujutanud oma töödel; loetleb, milliseid materjale on kasutanud oma	8) vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatute illustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust.	8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

	kujutab pildil esemeid just sel viisil.	töö valmimisel.		
--	---	-----------------	--	--

3.1.6 Valdkond *Muusika*

3.1.6.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

3.1.6.2 Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

3.1.6.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne, Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

3.1.6.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) Tunneb rõõmu kuulatavast laulust;	1) laulab rühmas koos teistega. Ei forsseeri lauldes, vaid teeb seda loomulikult moel;	1) laulab väljahingamisel loomuliku häälega. Esitab laule rühmaga ühes tempos;	1) laulab ühtlases tempos, loomuliku häälega, ilmekalt, sõnu selgelt hääldades;	1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega; laulab sõnu

				selgelt hääldades ja dünaamikat tehes
2) Püüab õpetajaga kaasa laulda üksikuid sõnu või silpe laulust. Osaleb laulude esitamisel (plaksutab, vaikib või laulab kaasa;)	2) laulab peast lihtsamaid õpitud rahvalaule ja lastelaule;	2) laulab peast õpitud rahva ja lastelaule teistega koos kui ka üksikult;	2) laulab eakohaseid rahva ja lastelaule nii üksi kui kogu rühmaga;	2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambli kui ka üksi; suudab olla solistile taustalauljaks
3) Suudab kuulata laulu õpetaja esituses;	2) suudab kuulata laulu või muusikapala ja väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid;	3) tunneb kuulamise järgi ära õpitud laule. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikalise tegevuste- liikumine, laulmine, pillimäng kaudu(järgib tempot, rütmi kehalise liikumisega)või tundes ära õpitud laulu;	3) suudab kuulata laulu või muusikapala ja seletada ning väljendada selle sisu Tunneb ära lihtsamaid žanre(marss, laul, tants);	3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
4) Ei pea eristama;	4)eristab laulu pillimängust;	4) eristab laulu ja pillimängu samuti hääli loodusest;	4) eristab laulu pillimängust, samuti tunneb ära õpitud laulu, kui seda esitatakse mõnel meloodiapillil;	4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
5) Tunneb ära laulu tekstist lähtuvalt nagu näiteks loomi(näu-auh, mää, muu, sõidukit-piip, tuut, põrr-põrr jne.);	5) eristab õpitud pille- kõlapulgad, triangel, kuljused, trumm;	5) eristavad kuulamise järgi – tamburiini, triangel, ööbikut, kõlapulkasid, metallofoni, klaverit;	5) eristab kõla ja tämbri järgi õpitud pille;	5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;

6) Oskab kasutada kõlapulkasid, trumme ja kuljuseid ning lüüa nendega pulssi. Kuulab välja pausi(ei mängi ettenähtud kohas pilli ega häälitse);	6) mängib eakohaseid rütmipille-trumm, kõlapulgad, kuljused ;	6) mängib eakohastel rütmi – pillidel lihtsaid saateid lauludele;	6) mängib eakohaseid rütmi ja meloodiapille nagu, trumm, kuljused, tamburiin, metallofon, kõlatoru, võrutrumm, triangel, kastanjett. Mängib nendel lihtsamaid kaasmänge;	6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpa laudele lihtsaid kaasmänge;
7) Oskab kasutada vastavalt laulu sisule kõlapulkasid, trummi, kuljuseid;	7) oskab kasutada rütmipille laulu saateks;	7) oskab mängida pilliansambli rütmipillidel;	7) oskab mängida õpitud pillidel ansambli, kui solistina;	7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambli;
8) Liigub õpetaja juhendamisel ja eestnaitamisel läbiseegi loomi või sõidukeid matkides;	8) liigub vastavalt meeleolule (aeglane, kiire, kõrge, madal heli);	8) liigub vastavalt meeleolule ja tempode vaheldumisele;	8) liigub vastavalt muusikapala meeleolule, tempole, dünaamikale;	8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
9) Väljendab ennast matkides vabalt oma tunde järgi loomi, linde, sõidukeid;	9) oskab väljendada omaloomingulist liikumist tantsudes, muusikalistes ja laulumängudes;	9) Väljendab ennast vabalt vastavalt muusikapala sisule;	9) Julgeb ennast väljendada loovalt vastavalt muusikapala sisule ja meeleolule;	9) väljendab ennast loovalt muusikalise rütmilise liikumise kaudu.

3.1.7 Valdkond *Liikumine*

3.1.7.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

3.1.7.2 Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;

- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

3.1.7.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

3.1.7.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) Sooritab ettenäitamisel ja juhendamisel asendeid ja liigutusi;	1) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos nii õpetaja kui kaaslastega;	1) suudab teha kuni neljast erinevast harjutusest koosnevat harjutuste kombinatsiooni. Valitseb oma; liigutusi koordineerimise ja tasakaalu	1) keskendub konkreetseks tegevuseks, talub kaotust võistluse mängudes;	1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
2) Liigub õpetaja juhendamisel ohutult;	2) arvestab aktiivses tegevuses oma kaaslastega;	2) sooritab harjutusivastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi Kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas;	2) peab kinni mängureeglitest ja ohutusreeglitest vastavalt kohale ja võimalustele;	2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;

3) Ei pea sooritama;	3) säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalu pingil, kui ka vähendatud pinnal. Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;	3) sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. Kasutab põhiliikumisi aktiivses ja mängudes, sooritab staatilisi tasakaalu nõudvaid harjutusi;	3) sooritab põhiliikumisi vabalt. Sooritab erinevaid tantsusamme- rõhksamm, hüpaksamm, põlvest vetrumine, hüplemine, kann ja päkalöögid. Kand ja varvasastak, keerutused ühe ja kahe kaupa, selg ees kõnd;	3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
4) Sooritab ettenäitamisel asendeid ja liigutusi. Jookseb veereva vahendi nagu pall ja rõngas järgi. Sooritab harjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega;	4) kõnnib, jookseb, hüpleb rütmiliselt muusika järgi. Sooritab liigutusi erinevas tempos. Sooritab õpetaja juhendamisel imiteerivaid liigutusi;	4) valitseb oma liigutusi nii ruumis kui maastikul. Sooritab kiirust arendavaid harjutusi;	4) sooritab painduvust kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi nii sees kui väljas;	4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
5) Säilitab tasakaalu jooksmisel;	5) säilitab tasakaalu paigal olles;	5) valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu; nõudvate harjutuste täitmisel.	5) säilitab tasakaalu paigal olles kui ka liikumisel;	5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
6) Oskab palli viia ja tuua ettenähtud objektini, veeretada palli mõlema käega;	6) sooritab harjutusi parema ja vasaku käega ning koos kätega;	6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt;	6) kasutab harjutustes mõlemat kätt, kui ka domineerivat kätt täpsust nõudvates harjutustes;	6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;

7) Matkib õpetajat harjutuste sooritamisel;	7) sooritab vabalt omaloominguliselt liigutusi kui ka õpetaja järgi ;	7) matkib vabalt õpetaja poolt ettenähtud harjutusi;	7) matkib täiskasvanut ja lisab oma loomingut;	7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
8) Ei soorita liikumisi üheaegselt;	8) sooritab üheaegselt teistega rütmiliikumisi;	8) sooritab üheaegselt teistega rütmiliikumisi;	8) sooritab teistega üheaegselt ja ühtses tempos rütmiliikumisi;	8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
9) Liigub entusiastlikult omas rütmis;	9) liigub omatekitatud rütmile nii ühtlases kui ka vahelduvas tempos;	9) liigub vastavalt ühtses rütmis ja ühtlases tempos;	9) liigub nii muusika, kui omatekitatud rütmis ühtlaselt, kui ka vahelduvas tempos;	9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
10) Kasutab liikumisel rätikesi;	10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid-rätid, lindid;	10) kasutavad liikumisel-rätte, pulkaside, linte;	10) kasutavad liikumisel-linte, rätte, rõngaid, hantleid, keppe, kelkuseid, suuski;	10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (<i>lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne</i>);
11) Veeretab palli;	11) mängib korvpalli;	11) mängib nii korv- kui jalgpalli, teatepulgamänge;	11) mängib nii korvpalli, kui jalgpalli, teatepulga mänge, kui mänge hüppepallidel ja hüppenööridega hüppepallidel;	11) mängib sportlike elementidega mänge (<i>korvpall, jalgpall jne</i>);
12) Märkab, et mängudel on reeglid;	12) saab aru mängu sisust;	12) peab kinni mängu reeglitest;	12) peab kinni mängu reeglitest;	12) peab kinni kokkulepitud mängureeglites
13) Teab, et on olemas erinevad spordialad	13) nimetab mõningaid spordialasid	13) nimetab erinevaid spordialasid	13) nimetab erinevaid spordialasid ja oskab nimetada mõnda tuntud sportlast	13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

4. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil

4.1 Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.

4.2 Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. (Lisa1 Päevakava)

4.3 Iga õpetaja kavandab õppe- ja kasvatustegevuse ning koostab õppe- ja kasvatustegevuse kava rühmale, kus ta on õpetajaks. Lühimaks kavandatavaks perioodiks on üks nä dal. Pikamaks perioodiks on üks õppeaasta. (Lisa Nädalaplaani näidis)

4.4 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

4.5 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi (nädal, kuu vm) eesmärgid, temaatika, õppesisu ja –tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

4.6 Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitava ga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

4.7 Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

5. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

5.1 Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

5.2 Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustegevusest. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingu tes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

5.3 Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

5.4 Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tu nnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

5.5 Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust õppeaasta alguses lastevanemate koosolekul.

5.6 Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lasteaed seostab arenguveestluse läbiviimise aja lapse sünnipäevaga, et hajutada arenguveestluste kuhjumist õppeaasta lõppu. (Lisa 3,4,5)

5.7 Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokument eeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

5.8 Hinnatavad üldoskused

5.8.1 Mänguoskused

5.8.1.1 Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

5.8.1.2 Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) mõistab mängude, mänguasjade ja mängimise tähendust;	1) ühendab mitmed mängulise toimingud omavahel;	1) mängib mitme lapsega koos;	1) mängib koos teiste lastega huvitavalt, kehtvalt ja loovalt;	1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskendumisele;
2) matkib oma mängudes ümbritsevat elu;	2) täidab rollimängus võetud rolli, peab kinni rollist tulenevatest toimingutest ja suhetest;	2) mängib iseseisvalt erinevaid mängu;	2) täidab täpselt erinevaid mängureegleid;	2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;

3) ühendab üksikud mängulised toimingud omavahel tervikuks;	3) kasutab mängus erinevaid mängumaterjale	3) kasutab loovalt erinevaid mänguasju ja mängumaterjale	3) ühendab erinevad tegevused ja mängud omavahel;	3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
4) oskab täita mängudes lihtsamaid rolle;	4) vahetab erinevaid rolle. On huvitatud rollimängust;	4) on huvi mängida erinevaid mängu;	4) toob välja rollile iseloomulikud toimingud ja suhted;	4) täidab mängudes erinevaid rolle;
5) täidab lihtsamaid mängureegleid;	5) mängib paari reeglina mängu neist kinni pidades;	5) suudab meeles pidada mitme reeglina mängu;	5) järgib reegleid ning selgitab ka mängukaaslastele lihtsamaid reegleid;	5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
6) tunneb rõõmu liikumisest, arenevad põhioskused;	6) mängib koos kaaslastega teisi arvestades ja mänguasju jagades;	6) suudab mängusituatsioone erinevalt lahendada;	6) suudab mängukaaslastega leppida kokku mängu valikus ja lahendada lihtsamaid probleeme;	6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
7) tunneb rõõmu mängust;	7) teab, et alati on võimalik võistlusemängus võita või kaotada;	7) tunneb rõõmu mängust, õpib leppima kaotusega;	7) tunneb rõõmu võistlusemängust, teab, et võidu nimel tuleb pingutada;	7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus;
8) kasutab mängus lihtsamaid vahendeid;	8) kasutab mängus erinevaid vahendeid ka asendusmänguasjadena;	8) kasutab mängudes erinevaid vahendeid kokku sobitades;	8) kasutab mängudes ja jagab erinevaid vahendeid;	8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

5.8.2 Tunnetus- ja õpioskused

5.8.2.1 Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsessi – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

5.8.2.2 Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

5.8.2.3 Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) oskab koostada väikesed hulki esemetest;	1) teab, et sünnipäev on 1 kord aastas, saades aasta vanemaks, tajub lihtsamaid nähtusi tervikuna (nt päev koosneb: hommik, päev, öö) jne	1) saab aru lihtsamatest seostest (nt aasta jaguneb kuudeks, päev tundideks, tund omakorda minutiteks) jne	1) oskab näha asju tervikuna, saab aru lihtsamatest seostest;	1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
2) mõtleb verbaalselt, saab kuuldust aru;	2) saab kuuldust aru ja reageerib vastavalt;	2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru;	2) kasutab arutlevat dialoogi;	2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
3) on suuteline keskenduma 10 minutit ning kaasa tegutsema;	3) tegutseb keskendunult ja sihipäraselt 15 minutit;	3) tegutseb 20 minutit keskendunult ja sihipäraselt;	3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 15 minutit;	3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
4) kavandab oma tegelusi lühiajaliselt;	4) kavandab oma igapäeva-tegevusi;	4) kavandab ja korraldab oma igapäeva-tegevusi ;	4) suudab alustatu lõpule viia, planeerib oma aega;	4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
5) tegutseb uutes olukordades koos täiskasvanuga;	5) uutes olukordades kasutab täiskasvanu abi;	5) uudses olukorras julgeb küsida abi;	5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiseid kasutades, abi küsides;	5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
6) on uudishimulik, tahab avastada, esitab	6) suhtub tegevusse suure huviga, tahab avastada,	6) tegutseb rõõmsalt, tunneb huvi kõige uue	6) tahab õppida uusi asju, tahab tunda eduelamust,	6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida,

küsimusi;	katsetada, uurida;	vastu, esitab palju küsimusi, uurib, katsetab;	esitab küsimusi, katsetab ja uurib;	uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
7) rühmitab esemeid ühe tunnuse alusel;	7) rühmitab esemeid paari tunnuse alusel;	7) rühmitab esemeid ja nähtusi etteantud tunnuse alusel;	7) rühmitab esemeid ja nähtusi mitme erineva tunnuse põhjal;	7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
8) meeldib lugusid ja jutte mitu korda kuulata;	8) tahab lugusid ja jutte korduvalt kuulata;	8) korduvalt kuulatud jutud on meeles ning räägib neid omakorda teistele;	8) teab, et kordamise tulemusel jääb õpitu meelde;	8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

5.8.3 Sotsiaalsed oskused

5.8.3.1 Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

5.8.3.2 Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) teab, et inimesed on erinevad nii soolt, kasvult, välisuselt;	1) märkab teiste emotsioone ja tundeid, püüab lohutada ja julgustada;	1) püüab arvestada teiste inimeste tunnetega, vastavalt suhelda;	1) püüab vestelda teistega vastavalt nende tunnete, emotsioonidele;	1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
2) on huvitatud teistega suhtlemisest;	2) loob julgelt kontakte ja suhtleb teiste eakaaslastega;	2) on huvitatud nii eakaaslaste kui täiskasvanutega suhtlemisest;	2) huvitub sõprade huvidest, hea suhtleja;	2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
3) küsib vajadusel abi;	3) aitab abikäsi;	3) hoolib teistest, pakub oma abi;	3) märkab abivajajat, osutab abi ja vajadusel küsib seda ka ise;	3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;

4) teab, et lasteaias on omad reeglid;	4) tahab tegutseda ja arvestab reeglitega;	4) oskab märgata reeglite rikkumist;	4) teab, miks on reeglid vajalikud, osaleb ise reeglite kujundamisel;	4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
5) tahab koos teistega tegutseda;	5) oskab kaaslastega arvestada;	5) oskab teha koostööd;	5) arvestab oma eakaaslaste ja täiskasvanutega;	5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
6) tahab teistega koos tegutseda;	6) oskab tegutseda teiste kõrval ja teistega koos;	6) otsib teistega kontakti ning meeldib, kui teised temaga kontakti otsivad;	6) loob sõprussuhteid tuttavas ringkonnas;	6) loob sõprussuhteid;
7) teab, et on oma ja võõrad asjad	7) teab, et võõraid asju ei võeta loata;	7) teab, et võõrad asjad tuleb tagastada, võõrastega kaasa ei mida;	7) teab, millised on oma ja millised ühised mänguasjad, töövahendid jne;	7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
8) teab, et on halb ja hea käitumine;	8) teab kuidas on õige käituda;	8) märkab vale käitumist, oskab seda seletada;	8) teeb vahet õigel ja vales käitumisi, teab vale käitumise tagajärgi;	8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
9) märkab, et kõik inimesed on erinevad;	9) oskab näha vanuselist erinevust;	9) mõistab, et erinevused võivad olla ka rahvuses;	9) teab, et inimesed on erinevad ja omanäolised;	9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
10) kasutab igapäevaseid viisakussõnu;	10) on omandanud lasteaias- ja viisakusreeglid;	10) tunneb kokkulepituid reegleid, oskab neist rääkida;	10) järgib rühmareegleid, teab miks on need vajalikud;	10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
11) ei ole alati kõigega nõus;	11) ei nõustu kõigiga, omab oma seisukohti;	11) suudab oma seisukohtadele kindlaks jääda;	11) selgitab oma seisukohti nii eakaaslastele kui ka täiskasvanutele;	11) selgitab oma seisukohti.

5.8.4 Enesekohased oskused

5.8.4.1 Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

5.8.4.2 Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) tunneb erinevaid emotsioone (<i>rõõm, kurbus, viha</i>)	1) lohutab kurba sõpra, rõõmustab koos temaga;	1) Suudab oma viha ja kurjust sobival viisil väljendada;	1) suudab oma emotsioone kirjeldada, teiste tunnetega arvestada;	1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
2) oskab vahet teha headel ja halbadel tegudel;	2) oskab kirjeldada häid ja halbu omadusi;	2) teab, et heade omadustega leiab sõpru;	2) tunneb, et mõni tegevus või omadus on teistest parem;	2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
3) tegutseb täiskasvanu juhendamisel, muudab oma käitumist vastavalt juhendaja märkustele;	3) käitub vastavalt olukorrale, kuulab täiskasvanu juhendamist ja tagasisidet;	3) oskab käituda nii eakasslaste kui täiskasvanutega;	3) teab, et tema käitumine mõjutab teisi;	3) oskab erinevates olukordades sobival viisil käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
4) on huvitatud mängudest ja tegevustest;	4) on kujunenud välja lemmik tegevused ja mängud;	4) valib mängu ja tegevusi ning mängukaaslasi	4) kutsub tegevustesse ja mängudesse teisi ka;	4) algatab mängu ja tegevusi;
5) tegutseb iseseisvalt täiskasvanu valve all;	5) oskab leida endale tegevust;	5) tegutseb teisi segamata;	5) tegutseb ja vastutab oma käitumise eest;	5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
6) teab, et tuleb käituda teiste suhtes ohutult;	6) oskab tunnetada ohtu;	6) oskab jälgida ohutut käitumist teiste suhtes;	6) teab, mis mõjutab tervist, mis võib olla kahjulik ja vähem kahjulik;	6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
7) küsib abi	7) on kujunenud esmased tööharjumused;	7) saab hakkama eneseteenindamisega WC-s;	7) on omandanud eneseteenindamise harjumused;	7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
8) omandab	8) koristab	8) tegevuse	8) oskab hoida	8) kasutab erinevaid

heaperemehe- likku suhtumist ;	koos täiskasvanuga tegevuse lõppedes enda järelt;	lõppedes koristab enda järelt ja aitab teistel koristada;	vahendeid, tegevuse lõppedes koristab enda järelt;	vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.
--------------------------------------	---	---	--	--

6. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

6.1 Erivajadustega lastele on lasteasutuses loodud tingimused kasvamiseks tavarühmas koos teiste lastega.

6.2 Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas. Laps võetakse vastu lasteaeda nõustamiskomisjoni otsusega.

6.3 Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja.

6.4 Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

6.5 Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsed oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

6.6 Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.

6.7 Rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles, omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele kas lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe.

6.8 Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.

6.9 Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

7. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus

7.1 Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

7.2 Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe - ja kasvatustegevuse korraldusest. (Teavitamine toimub e-maili teel lastevanemate listi kaudu.) Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe - ja kasvatusküsimustes. Selleks lepib lapsevanem vastava isikuga nt. rühmaõpetaja, juhataja aja eelnevalt kokku. Kõikide töötajate kontaktandmed on lasteaia kodulehel üleval www.neememudila.ee

7.3 Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe - ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. (Selleks toimuvad 2 x aastas ankeetküsitlused, mis on üleval ka lasteaia kodulehel). Lastevanemate koosolekud toimuvad 2 x õppeaastas : septembris ja maikuu.

8. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

8.1 Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal juunikuul jooksul.

8.2 Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.

8.3 Õppekava muudatused kinnitab juhataja pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Kinnitatud juhataja käskkirjaga nr 10 25.03.2009 a.

PÄEVAKAVA:

7.00 - 8.25	Laste vastuvõtt, vabategevus rühmas
8.25 - 8.30	Hommikuvõimlemine
8.30 - 8.50	Hommikusöök
9.00 - 10.30	Organiseeritud tegevus tundide või grupitööna
11.00-12.00	Vabategevus, vaatlused, liikumismängud õues
12.15-12.45	Lõunasöök (2- ja 4-a)
12.30-12.50	Lõunasöök (5- ja 6-a)
13.00-15.00	Päevane uni
15.00-15.45	Organiseeritud ja vabategevus, individuaalne töö
16.00-16.20	Õhtuode
16.30-18.45	Individuaalne töö, vabategevus toas või õues
Alates 19.00	Lasteaed suletud

Lisa 2 Nädalaplaan

..... NÄDAL	NÄDALA TEEMA VANUS.....		
TEGEVUSE LIIK	ALALIIK	EESMÄRK	MÄRKUSED
VAATLEMINE JA UURIMINE			
KUULAMINE JA KÕNELEMINE			
LUGEMINE JA KIRJUTAMINE			
VÕRDLEMINE JA ARVUTAMINE			
KUNSTILISED TEGEVUSED			
MÄNG			
MUUSIKA			
LIKUMINE			

Lisa 3 Lapse arengu hindamine

LAPSE ARENGU HINDAMINE

(alatest sept. 2009 võtame kasutusele uued tabelid (vt lisa 4,5))

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Tabeli täitmise aeg:

Sotsiaalne areng

Arengu näitaja	3a		4a		5a		Märkused
	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad	
Mängib kaasa ühismänge							
Laulab, mängib muusika saatel							
Arvestab mängureegleid							
Ootab oma järjekorda							
Palub toimingutes abi							
Ootab oma järjekorda							
Mängib koos 2-3 lapsega							
Küsib luba teiste asjade kasutamiseks							
Räägib oma tunnetest							
Lohutab mängukaaslast							
Matkib täiskasvanu rolle							
Esitab jutukese ja näitleb ise							
Näitab tegevuse valikul üles initsiatiivi							
Tuleb toime eneseteenindamisega							
Ilmutab rollide suhtes paindlikkust							
Täidab 2-osalise korralduse							
	6a		7a		märkused		
Selgitab mängureegleid							
Peab mängureeglitest kinni							
Mõistab korraldust grupile							
Täidab tööülesandeid							
Suhtub sallivalt kriitikasse							
Valitseb oma emotsioone							
Käitub vastavalt ühiselu reeglitele							
Valib iseseisvalt tegevusi							
Jagab kaaslastega maiustusi vms							
On abivalmis							
Avaldab arvamust ja põhjendab							
Märkab ja arvestab kaaslaste tundeid							
Oskab mängus kaotada							
Täidab mitmeosalise korralduse							
Tahab esineda							
Julgeb esineda							

Motoorne areng

Arengu näitaja	3a		4a		5a		märkused
	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad	
Lükib nuppe nõõrile							
Oskab nõõpida							
Oskab siduda paelu							
Kõnnib kikivarvul							
Püüab palli							
Põrgatab palli							
Seisab toeta ühel jalal 4-8 sek							
Kõnnib poomil või kitsal pingil							
Hüppab kukkumata 10 X ette							
Hüppab tagurpidi 6 X							
Hüppab ühel jalal 5 X							
Hüppab 20 cm kõrguselt							
Hüppab üle 5 cm kõrguse nõõri							
Hüpleb harki-kokku							
Lõikab kääridega paberiribasid							
Joonistab kaldjooni							
Joonistab näidise järgi ruudu, kolmnurga							
Joonistab puuduvad kehaosad							
Joonistab lihtsaid äratuntavaid asju							
Värvimisel püsib joone sees							
Kirjutab oma nime							
	6a		7a		märkused		
Joonistab inimese detailselt							
Tuleb toime lihtsa labürindiga							
Kirjutab trükitähtedega nime joonele							
Matkib kirjatähti							
Lõikab üsna täpselt möõda joont							
Rebib paberist lihtsaid kujundeid							
Voldib paberist näidise järgi							
Kõnnib pingil ette, kõrvale, tagurpidi							
Püüab ühe käega palli							
Sooritab täpsusviskeid							
Hüppab hüppenõõriga							
Ühel jalal hüpates pöörab							
Hüppab üle 25 cm kõrguse nõõri							
Oskab hüpaksummu							
Oskab galoppühpet							
Seisab ühel jalal kinnisilmi 10 sek							
Ronib redelil vahelduva sammuga							
Teeb ette kukerpalli							

Orienteerub ajas: aastaajad,					
kuud,					
nädalapäevad					
Nimetab järgarve					
Oskab mõõta					
Teab mõõtühikuid: cm, m, km, l, g, kg					
Tunneb rahaühikuid: sent, kroon					
Tunneb ruumilisi geom. kujundeid: kera					
kuup					
nelitahukas					
Teab ja nimetab mõningaid kirjatähti					
Teab oma sünnipäeva (kuupäev, kuu)					
Ütleb oma elukoha					
Jutustab kindlal teemal					
Kirjeldab pilti (vähemalt 3 lauset)					
Järjestab 3-5 osalise pildiseeria					
Leiab vastandsõnu					

Lisa 4 3-5 a lapse arengu hindamise tabel

3-5 aastase lapse arengu hindamise tabel

Lapse nimi:

Lapse sünniaeg:

Vaatleja:

Arenguvaldkond	3 aastane		4 aastane		5 aastane	
	Käitumise iseloomustus	Kuupäev	Käitumise iseloomustus	Kuupäev	Käitumise iseloomustus	Kuupäev
1.ENESEHINNANG						
Eemaldub esmasest hoidjast raskusteta						
Loob õpetajaga silmside						
Loob õpetajaga kiindumussuhte						
Leiab tegevust õpetaja abita						
Otsib kontakti						
Võtab rollimängus rolle						
Seisab oma õiguste eest						
Teeb meeleldi midagi enda jaoks						
2.EMOTSIONAALNE ARENG						
Väljendab stressi lubatud viisil						
Väljendab viha sõnades, mitte tegudes						

Jäeb rasketes ja ohtlikes olukordades rahulikuks						
Tuleb toime kurbusega						
Tuleb toime üllatust tekitavate olukordadega						
Tunneb huvi planeeritud tegevuse vastu						
Väljendab huvi ja tähelepanelikkust teiste suhtes						
Naeratab, on enamasti rõõmus						
3.SOTSIAALNE MÄNG						
Vaatleb teiste mängu						
Mängib oma esemetega						
Mängib paralleelselt sarnaste esemetega						
Mängib teiste lastega grupis						
Omab sõprussuhteid						
Suudab liituda käimasoleva mänguga						
Leiab endale rolli käimasolevasse mängu						
Lahendab mängukonflikte lubatud viisil						
4. PROSOTSIAALNE KÄITUMINE						
Väljendab muret teiste pärast						
Suudab öelda, kuidas teine end tunneb konfliktisituatsioonis						
Jagab midagi teistega						

Annab midagi teistele						
Ootab oma järjekorda rahulikult						
Täidab reegleid rahulikult						
Aitab teisi ülesannete lahendamisel						
Aitab abivajajat						
5. ÜLDMOTOORIKA ARENG						
Jalutab trepist alla vahelduvate sammudega						
Jookseb, omades kontrolli kiiruse ja suuna üle						
Hüppab koos jalgadega						
Ronib vahenditel üles ja alla						
Viskab, püüab ja lööb palli						
Sõidab rattaga, tõukerattaga						
Liigutab jalgu rütmis						
Liigutab käsi rütmis						
6. PEENMOTOORIKA ARENG						
Näitab käe eelistust, mis on.....						
Kasutab vahendeid, mis nõuavad käe liigutamist randmest						
Valab vett klaasi						
Avab ja kinnitab lukud , nõõbid, krõpsud						

Topib vahendeid avasse						
Kasutab kontrollitult joonistamise / kirjutamise vahendeid						
Kasutab kontrollitult kääre						
Oskab lüüa haamriga naelu						
7. KOGNITIIVNE ARENG						
Sorteerib objekte kuju ja värvi järgi						
Klassifitseerib objekte suuruse järgi						
Paneb objektid järjestusse, seeriatesse						
Tunneb ja loob mustreid						
Loendab 20-ni						
Leiab hulgale numbrilise vaste						
Lahendab probleeme konkreetsete vahenditega						
Lahendab probleeme arvuti abiga						
8. KÕNEKEEL						
Kuulab, ei räägi						
Annab 1-sõna vastuseid						
Annab lühivastuseid, fraase						
Ümised ja laulab						
Osaleb vestlustes						

Räägib laiendatud lausetega						
Küsib küsimusi						
Oskab jutustada lugu						
9. ARENEV KIRJAKEEL						
Matkib kirjutamist						
Tõmbab horisontaalseid jooni						
Lisab tähesarnaseid kujundeis oma kritseldustesse						
Kirjutab üksikuid tähti, nime, initsiaale						
Hoiab raamatut õiget pidi, keerab lehti						
Matkib lugemist, kasutades pilte						
Jutustab lugusid suureneva täpsusega						
Teab, et trükitud tekst jutustab lugu						
10. KUJUTAVAD TEGEVUSED						
Teeb üksikuid märke paberile						
Kontrollitud kritseldused						
Baaskujundite joonistamine						
Kombineerib ringe / ruute joontega						
Joonistab päikest						
Joonistab peajalgset						
Joonistab loomi, puid ja lilli						

Kombineerib kujundeid pildiks						
11. FANTAASIA, KUJUTLUS						
Mängib rolli endaga, ise on koer, konn jne						
Võtab tuntud rolle või mõtleb ise rolle välja						
Vajab kindlaid vahendeid rolli esitamiseks						
Kasutab rollile omaseid käitumismustreid , iseloomu						
Mängib kujuteldavate esemetega						
Kasutab keelt vajaminevate vahendite loomiseks						
Näitleb põnevaid ja ohtlikke teemasid						
Laiendab olemasolevaid teemasid, ideid, detaile						

KOOLIVALMIDUS

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Rühma liik:

Kodune keel (ed):

1. Üld- ja peenmotoorika (täidab liikumisõpetaja ja / või rühma õpetaja)

--

2. Eneseteenindus

Oskused ja abi vajadus

--

3. Huvid ja motivatsioon

--

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused

--

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

--

6. Tunnetustegevus

--

7. Kõne areng (täidab logopeed ja / või rühma õpetaja)

--

8. Eeluskused eesti keeles ja matemaatikas, silmaring

--

9. Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused

--

10. Kokkuvõte lapse koolivalmidusest

Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitus
Arvamus koolivalmiduse kohta:	

Kuupäev:

Õpetajad:

Juhataja:

Lapsevanem